

Stichting Duurzame Energie Koepel
Korte Elisabethstraat 6
3511 JG Utrecht

Autoriteit Consument en Markt
Directie Energie
Postbus 16326
2500 BH Den Haag

Utrecht, 11 juni 2013

Betreft:
Zienswijze ontwerp methodebesluit TenneT TSO B.V.: 104065

Geachte heer, mevrouw,

De Duurzame Energie Koepel is de Nederlandse overkoepelende samenwerkingsorganisatie voor duurzame energie. Bij ons aangesloten zijn de brancheverenigingen voor windenergie (NWEA), bio-energie (Platform bio-energie), zonne-energie (Holland Solar), energie uit water (EWA) en ondergrondse koude warmte-opslag (BODEMENERGIENL en DHPA).

De Duurzame Energie Koepel treedt op namens meer dan 600 grote en kleinere bedrijven en honderden exploitanten in Nederland en vele lokale groeperingen die decentraal georganiseerd zijn en wil de toepassing van in Nederland opgewekte hernieuwbare/duurzame energie bevorderen.

Wij zijn belanghebbende bij dit ontwerp methodebesluit omdat wij namens alle organisaties in onze achterban louter het belang van hernieuwbare energieopwekking in Nederland behartigen.

Graag maken wij bij deze gebruik van de mogelijkheid om, ter aanvulling op onze mondelinge zienswijze, een schriftelijk zienswijze in te dienen met betrekking tot het ontwerp methodebesluit TenneT TSO B.V. 2014-2016.

We willen, net als mondeling tijdens de hoorzitting al aan de orde is gekomen, aangeven dat wij van mening zijn dat de datum van publicatie van dit ontwerp methodebesluit ons relatief korte tijd heeft gegeven om onze achterban en experts te raadplegen, vanwege de landelijke feestdagen tijdens de periode van ter inzage legging.

Wij dienen deze schriftelijke zienswijze in, als toevoeging aan onze eerdere mondelinge zienswijzen, vanwege een aantal punten die ons inziens niet of onvoldoende ter tafel zijn gekomen bij de eerdere hoorzitting. Ook willen wij door middel van deze schriftelijke zienswijze enkele aangedragen argumenten van andere belanghebbenden geheel of gedeeltelijk ondersteunen. Wij beperken onze inhoudelijke steun aan andere belanghebbenden tot de punten genoemd in deze zienswijze, voor zover er sprake is van overeenkomstige bezwaren/adviezen.

De Duurzame Energie Koepel geeft u graag de navolgende generieke overwegingen mee:

- Doel van investeringen in de netten is zo goedkoop mogelijk maar degelijk betrouwbare en betaalbare energie te verzorgen en de

energietransitie naar hernieuwbare energie te ondersteunen. Derhalve vraagt de Duurzame Energie Koepel de aandacht van de ACM voor haar voorkeur om in investeringen zoveel als mogelijk voorrang te geven aan het direct investeren in en/of anticiperen op de hernieuwbare oplossingen. Niet of veel minder of bij tweede voorkeur zou geïnvesteerd moeten worden in (schoon) fossiele /conventionele en/of onconventionele tussenoplossingen die de energietransitie potentieel vertragen en/of blokkeren en/of onnodig duur maken vanwege de extra tussenstap voor de gebruikers en producenten of prozumenten (de huidige en toekomstige gecombineerde consument die zelf (of in een coöperatieachtig verband met anderen) hernieuwbare energie produceert/produceren op eigen of op een andere locatie in Nederland.

- **De ontwerp methodebesluiten 2014-2016 zijn opgesplitst in regionale en landelijke besluiten. De Duurzame Energie Koepel pleit voor geleidelijke overgang tot b.v. 2020 naar een integraler benadering. Zij is van mening dat de regionale netbeheerders en de landelijke netbeheerders steeds verdere verwevenheden vertonen en/of zullen (moeten) gaan vertonen, zich vertalend in de volgende ontwikkelingen en in een meer hybride vorm: integrale gebiedsaanpak met slimme combinaties van centrale en decentrale opwekking en invoeding, waarbij het percentage hernieuwbare energie steeds groter zal worden en waarbij elektriciteit, warmte/koude, besparing en (bodem-)opslag of opslag in b.v. koelhuizen en zwembaden steeds beter op elkaar afgestemd zijn. Hybride vormen van opvang van congestie meer decentraal, bij voorkeur bv met (must run bij wind gecombineerd uiteraard met het thans al geldende voorrang voor duurzaam) wind-energie en/of met bij voorkeur groen gas wkk en/of duurzame biomassa-toepassing, daarna met grijs gas wkk en/of grotere gascentrales. Met slimme meters en slimmere apparatuur zal meer en meer piekbelasting voorkomen kunnen worden.**
- Tijdens de hoorzittingen sprak de Duurzame Energie Koepel uit dat de volgtijdelijkheid van de thans lopende processen op energiegebied in Nederland vraagt dat de ACM nu in de methodebesluiten feitelijk geen beslissingen zou moeten nemen die potentieel haaks staan op de uitkomsten van het thans lopende SER-proces in het kader van een Energieakkoord voor duurzame groei en de processen die in samenspraak met het parlement lopen op gebied van uitwerking mogelijk Ser Energieakkoord, STROOM/E-wet, SEVIII (en een mogelijke opvolger) en Omgevingswet, structuurvisies Wind op Land, Wind op Zee, bodem/ondergrond, topsectorenbeleid en nationale uitwerking van de recent vastgestelde Europese Energy Efficiency Directive.
- Voorts vragen wij de ACM er rekening mee te houden dat de energieopwekking in Nederland inmiddels verschuift van a) louter eigen Nederlands gebruik naar b) export en handelsfunctie met voornamelijk of louter commerciële bedoelingen internationaal. Bezien vanuit de belangen van de Nederlandse burgers (waarbij het ons opvalt dat de consumenten-belangenbehartiging in deze hoorzitting achterwege blijft) en vooral ook het MKB (inclusief ZZP-ers) vragen wij uw doorlopende aandacht voor het behoud van redelijke verhoudingen van kosten/baten van de netten in relatie tot kosten/baten en maatschappelijk en sociaal nut en betaalbaarheid voor de BV Nederland.
- Voorts vragen wij u er rekening mee te houden dat het begrip "leveringszekerheid" nu eenduidig voor alle gebruikers wordt uitgelegd/ingevuld. Echter, indien de kosten van de netten stijgen en/of de lasten voor burger en bedrijven in algemene zin stijgen en/of de inkomsten dalen, en veel burgers en bedrijven meer en meer qua energie zelfvoorzienend worden, kan er een differentiatie ontstaan in behoefte/noodzaak tot leveringszekerheidsnormen. Wij vragen u differentiatie naar doelgroepen qua niveau van

leveringszekerheid in relatie tot de netkosten in ogenschouw te nemen.

- Wij vragen de ACM doorlopend rekening te houden met de andere opbouw van investeringen en terugverdientermijnen van hernieuwbare energieopwekkingsinstallaties. Veelal zijn deze gebaseerd op hogere investeringen initieel en langere terugverdientijden met relatief lage kosten doorlopend.
- Voort vragen wij de ACM in deze energietransitie niet alleen te kijken naar de huidige kosten van innovatie / aansluitingen / netoplossingen, maar deze ook in een historisch speelveld / perspectief te plaatsen waarbij fossiel van oudsher in bekostiging van kabels/bebuizing een royale voorsprong heeft opgebouwd.
- Wij beschouwen de Nederlandse netten als het tafelzilver van onze samenleving en wij vragen u daarvoor redelijke rendementen mogelijk te maken, maar geen excessieve rendementen toe te staan en bij voorrang te kiezen voor bekostiging van innovatie en smart grids in het kader van verdere transitie naar hernieuwbare opwekking in Nederland.
- Wij wijzen u er generiek op dat de technieken op gebied van voorspellingen en de aankondiging van opbrengst van wind- en zonne- en b.v. ook getijdeenergie inmiddels dusdanig professioneel zijn dat de netbelasting dus ook steeds beter voorspeld en weggeregeld kan worden en dat meer hybride systemen decentraal/centraal dus ook kostenbesparend kunnen werken. Daarnaast wordt bepleit het begrip duurzaam overal uit te leggen als hernieuwbaar en niet als langdurig.

In deze zienswijze geven wij u voorts de volgende punten mee:

Ontwerp methodebesluit transporttaken TenneT

Artikel 11

De ACM heeft ter voorbereiding van dit ontwerp methodebesluit overleg gehad met representatieve organisaties. De ACM beschrijft dat zij onder andere organisaties heeft uitgenodigd die de belangen behartigen van de consument. In artikel 12 staat vervolgens vermeld dat zeventien organisaties zich hebben aangemeld voor de klankbordgroep. De Duurzame Energie Koepel zou hier graag vermeld zien dat de consumentenorganisatie, welliswaar wel uitgenodigd, toch geen onderdeel was van deze achttien geraadpleegde organisaties. De consumenten zijn ons inziens onvoldoende vertegenwoordigd in de procedure van totstandkoming van dit besluit. Uiteraard zijn wij daarmee niet van mening dat de Autoriteit Consument en Markt, onvoldoende oog zou hebben voor de consument.

Artikel 57 - 58

"hoe ACM met de methode van regulering de meest doelmatige kwaliteit van de uitvoering van de taken dient te bevorderen. ACM zet echter wel andere instrumenten in om de kwaliteit van de uitvoering van de taken te bewaken." *Bevorderen zou kunnen wijzen op mogelijk tot invloed uitoefenen op de richting van de markt. Bewaken daar en tegen wijst meer op behoud. Hoe kijkt ACM hier tegenaan in het licht van de energietransitie?*

Artikel 78 - 84

"Zo zijn er de komende jaren forse investeringen nodig in het landelijk hoogspanningsnet om de leveringszekerheid en kwaliteit van de elektriciteitsvoorziening in Nederland op peil te houden."

Wij vragen u deze investeringen te beschouwen vanuit voorrang voor de transitie naar hernieuwbare energie (en zie generieke opmerkingen ter voorkoming dubbele kosten voor eindgebruikers).

"veel aandacht is voor verduurzaming" - voor een transitie naar een hernieuwbare energievoorziening

"zogenoemde smart grids" - versnelling topgebieden

"duurzame decentrale invoeding" - hernieuwbare energie invoeding
"warmtenetwerken" -

Wij vragen de ACM deze investeringen te beoordelen in het licht van de stimulering van de echte energietransitie naar hernieuwbare energie (niet als uitleg duurzaam als langdurig), met inbegrip van mogelijke differentiatie van behoefte van leveringszekerheid tussen industrie en decentrale/duurzame prozumenten en de te maken kosten (zie generieke opmerkingen, ook over kostenverdeling en beneficiant van de opbrengsten nationaal/internationaal).

Artikel 85

"Daarbij zal ACM samen met TenneT bezien hoe deze kosten vooraf het beste kunnen worden geschat en waar nodig andere marktpartijen hierover consulteren."

De Duurzame Energie Koepel bepleit het bijhouden van een openbaar register van gevoerde gesprekken in dit kader, alsmede bekendmaking vooraf van dergelijke informele en formele gesprekken, waarbij gevraagd en ongevraagd externe belanghebbenden hun visie kunnen geven.

Artikel 103

Uiteraard is de Duurzame Energie Koepel van mening dat een stabiele energiemarkt en -prijs voordelen heeft. De ACM noemt in het methodebesluit TenneT dat het volgens haar wenselijk is om zo mogelijk de methodebesluiten te laten aansluiten bij eventuele wijzigingen in de E-wet, het STROOM traject en de wijzigingen in de Europese wetgeving, voor zover betrekking op de uitvoering van de wettelijke taken van TenneT.

De Duurzame Energie Koepel vraagt aan de ACM om naast de bovenstaande trajecten ook een koppeling te maken tussen regulering van de transporttaken TenneT en de diverse (in concept zijnde, lopende wijzigingen van en evaluaties van) structuurvisies en vanaf de zomer 2013 de uitkomsten van het SER Energietransitieakkoord. De Duurzame Energie Koepel pleit voor zekerheid voor klanten en investeerders, zonder verlies van doorlopende flexibiliteit in genereren van eigen opwekking / invoeding via nog bij wet te organiseren salderingsregeling/zelflevering (conform Regeerakkoord Kabinet Rutte II).

Artikel 145

"dan zal ACM een separate consultatie organiseren over de verwerking van de nieuwste inzichten ten aanzien van de mate van efficiëntie van TenneT in onderhavig besluit"

De Duurzame Energie Koepel vraagt specifiek om een openbare consultatie met alle belanghebbenden.

Artikel 191

"...goed te onderbouwen en te laten valideren" en aan te geven in hoeverre er sprake is van gedane investeringen in grijs of hernieuwbare energievoorziening

Artikel 195

"een budget per product toe te kennen in plaats van voor alle inkoopkosten energie en vermogen voor de gehele transporttaak"

De Duurzame Energie Koepel kan zich vinden in het standpunt van de ACM om het budget te koppelen aan een product, mits de calculatie ook de specifieke totale levenscyclus beoordeelt op alle aspecten. De DE Koepel is van mening dat het wenselijk is om bij deze specificatie ook te kijken naar de reden van inkoop. Dit namelijk om te kunnen toetsen of de investeringen is gedaan ter bevordering, in plaats van ter belemmeringen, van een hernieuwbare energievoorziening.

Ontwerp methodebesluit systeemtaken TenneT

Artikel 66

"Ten tweede kan ACM zo ook sneller inspelen op de effecten voor TenneT van wijzigingen in de Europese wetgeving en op integratieprojecten voor de Europese elektriciteitsmarkt."

Het is DE Koepel opgevallen dat de bovengenoemde 'integratieprojecten' niet genoemd worden bij het ontwerp methodebesluit transporttaken TenneT artikel 103. Wij dringen sterk aan op een gedetailleerde omschrijving van deze projecten in de methodebesluiten TenneT. Belangrijk is hierbij wanneer projecten van welke aard onder het kopje 'integratieproject' vallen. De ACM zegt in te willen spelen op de effecten van deze projecten, in verband van de financiële gevolgen voor TenneT. Wij zetten echter vraagtekens bij de afbakening van deze financiële gevolgen, is er een garantie ingebouwd dat het commerciële deel van deze projecten voor rekening komt van de commerciële participerende partijen? En komen de te maken kosten louten c.q. voornamelijk ten gunste van de energietransitie c.q. werken deze op geen enkele wijze blokkerend voor deze transitie naar (decentrale) hernieuwbare energie opwekking?

Artikel 71-73

"ACM merkt hierbij op dat bij de vergoeding voor de inkoopkosten saldering met de opbrengsten plaatsvindt... Omdat TenneT de onbalans voor alle programmaverantwoordelijkheden moet opheffen kan TenneT de positieve en negatieve onbalans van verschillende afnemers salderen. TenneT maakt daardoor zelf minder kosten dan zij aan opbrengsten verkrijgt. Het saldo van de kosten en opbrengsten van de onbalansmarkt is daarom per definitie positief."

Saldering van de opbrengsten! Uitwerking Regeerakkoord / SER akkoord!

Artikel 95

"ACM acht deze gegevens het meest representatief voor de toekomst. Dit vanwege de ontwikkelingen in de regionale integratie en de ontwikkeling en uitvoering van netwerkkodes."

DE Koepel vraagt hierbij om een duidelijke specificatie van 'de' ontwikkelingen in de regionale integratie. Welke ontwikkelingen betreft dit? Welke mogelijke consequenties heeft dit op de transport- en systeemtaken van TenneT en op welke wijze kan een meer hybride systeem met regionale balancering / smart grids / opslag ontlastend op het landelijke net doorwerken?

Naast de gespecificeerde reactie op een aantal artikelen van het methodebesluit, heeft de Duurzame Energie Koepel nog een aantal opmerkingen van algemene aard.

Zij stelt dat de begrippenlijst summier is opgesteld, gezien de huidige transitie waarin Nederland verkeerd. Zij is van mening dat de volgende begrippen in de begrippenlijst opgenomen zouden moeten worden: verduurzaming, smart grids, warmtenetwerken, prozument, en hernieuwbare energie.

Daarbij stelt zij dat het woord 'duurzaam' (respectievelijk 'duurzaamheid') frequent opduikt in de debatten omtrent energie. Ons inziens is 'duurzaam' echter een te breed begrip geworden, vaak gebruikt om een lange levensduur aan te duiden. Deze uitleg van 'duurzaam' is echter onjuist. Liever praten wij over 'hernieuwbaar'. Wij verzoeken de ACM dan ook om als men spreekt over 'duurzaam' in de zin van (Brundtland) voorzien in de behoefte van de huidige generatie zonder daarmee voor toekomstige generaties de mogelijkheden in gevaar te brengen om ook in hun behoeften te voorzien en/of schadelijke/gevaarlijke resten achter te laten, het woord 'hernieuwbaar' te gebruiken.

Wij sluiten ons aan bij het mondelinge verzoek van TenneT tot openbaarmaking van de verslagen van de gesprekken met investeerders met betrekking tot het aantrekken kapitaal.

Voort vragen wij de ACM ervoor te waken dat het begrip "leveringszekerheid" in allerlei uitingen niet "misbruikt" wordt om innovatieve en hernieuwbare technologieën te belemmeren en vraagt de ACM juist wel ruimte te creëren voor implementatie van de innovatie.

Hartelijk dank voor uw overwegingen. Wij zijn graag bereid e.e.a. nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

w.g.

Monique van Eijkelenburg
Directeur Strategie Duurzame Energie Koepel